

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inosestev 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Vodstvo sekcije pri prosvetnem ministru

Polno razumevanje za naše težnje — Sprejem brezposelnih učiteljskih abiturientov

20. in 21. t. m. se je mudil v Ljubljani gospod minister prosvete. Ogledal si je kulturne ustanove, 20. popoldne pa je sprejemal deputacije v poslopju kraljevske banske uprave. Za sprejem se je prijavilo tudi vodstvo sekcije: predsednik Metod Kumelj, podpredsednica Franja Završanova in tajnik Drago Supančič ter zastopniki odseka brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUU v Ljubljani.

Gospod minister je ljubeznivo sprejel deputacijo sekcije. Ob tej priliki je imel predsednik sekcije naslednji nagovor:

»Velepoštovani gospod minister!

Ko prihajate, gospod minister, prvič kot naš vrhovni šef v dravsko banovino in se nam nudi prilika, da dobimo z Vami oseben stik, Vas v imenu slovenskega učiteljstva, ki je v pretežni večini vključeno v Jugoslovenskem učiteljskem združenju, iskreno pozdravljamo.

Vaš prihod tolmači slovensko učiteljstvo kot dokaz velikega zanimanja za specialne šolske in obče prosvetne prilike v dravski banovini.

Prosim Vas, gospod minister, da sprejmete ob tej priliki zagotovilo, da hoče slovensko učiteljstvo posvečati vse sile nalogam, ki jih stavlja nanje poklic učitelja in vzgojitelja. Stanovska organizacija slovenskega učiteljstva stremi za tem, da odtegne učiteljstvo škodljivim dnevnim vplivom in ga usmerja k delu za šolo, za narodno prosveto in h gospodarskemu in socialnemu delu za narod.

Ko podajam to izjavo, Vas prosim, gospod minister, da mi dovolite, da opozorim na nekatera najvažnejša šolska in učiteljska vprašanja v dravski banovini.

Šolstvo trpi v dravski banovini zlasti radi pomanjkanja učiteljstva. Nujno bi bilo treba zasesti prazna učiteljska mesta, ki jih je nad 250. S tem v zvezi bi bilo v veliki meri rešeno vprašanje brezposelnih učiteljev, ki v bedi in pomanjkanju čakajo na službo že po več let. Njihovo število znaša okoli 500.

Poleg izpopolnitve praznih učiteljskih mest so dobri učni načrti in ustrezajoče učne knjige in učni pripomočki važen pogoj za uspeh naloge, ki jo vrši narodna šola. Sedanja učna načrta ne ustrezajo. Čimprej je potrebno pristopiti k sestavi novih učnih načrtov, pri čemer naj se upošteva to, da morajo biti vse vrste šol povezane v eno samo organsko celoto. Zato naj se učni načrti šol z višjim rangom naslonijo in organsko zvežejo z učnimi načrti nižje organiziranih šol. Monopol na šolske knjige in zvezke naj se ukine, ker nasprotuje načelom sodobne metodike.

Na področju personalne prosvetne politike čaka na nujno rešitev več perečih vprašanj:

Neobhodno bi bilo treba izvesti reparacijo svoječasno izvršenih premetitev učiteljev in sreskih šolskih nadzornikov, reaktivacijo odpuščenih učiteljev in rehabilitacijo razrešenih šolskih upraviteljev.

Urediti bi bilo treba položaj učiteljem jugoslovanske narodnosti, ki so se zaradi nezdržnosti razmer v zasedenem ozemlju zatekli v Jugoslavijo, kjer so bili sprejeti deloma v kontraktualno, deloma v dnevničarsko učiteljsko službo. Z zakonom bi bilo treba ustvariti pogoje za njihov sprejem v redno učiteljsko službo. Takih učiteljev je 24.

V ravno tako neurejenem položaju je v dravski banovini 60 učiteljic ženskih ročnih del. Ker uradniški zakon ni prinesel njihovega zvanja, so ostale do danes nerazporejene, zaradi česar ne morejo napredovati. Urediti tega za dravsko banovino specialnega vprašanja je nujna.

Gospod minister, v Vaših rokah je njihova usoda in usoda kontraktualnih učiteljev. Prosim Vas, da se zavzamete za ureditev njihovega položaja.

Uvedba celibata je težko delovala na učitelje. Čutiljo se prikrasane na človečanskih in državljskih pravicah. Ker celibat tudi ne more doseči namena, zaradi katerega je bil uzakonjen, prosim, naj se ukine.

Neobhodno bi bilo potrebno urediti tudi učiteljska napredovanja tako, da mlajši učitelji ne bodo preskakovali starejših in upravičenejših. Zato prosim, da se sestavi v ministrstvu prosvete rangne liste in izvršujejo napredovanja po določbah zakona dosledno po teh listah.

Učiteljstvo želi, da se mu čimprej vrne avtomatično napredovanje, ki ga je izgubilo z novim uradniškim zakonom.

Za uspešno delo v šoli in za uspešno delo na prosvetnem, gospodarskem in socialnem polju izven nje, katere dolžnosti nalaga zakon o ljudskih šolah, je učiteljstvu neobhodno potreben notranji mir in zadovoljstvo,

za kar je predpogoj občutek popolne sigurnosti. To pa je mogoče doseči le tedaj, če se vrne učiteljstvu stalnost v službi na službenem mestu. Vrnitve stalnosti ne zahteva učiteljstvo samo v svojem interesu, marveč istočasno v enaki meri tudi v interesu ljudske šole in njenih nalog.

Naš materialni položaj je izredno slab. Zadnje zvišanje osebnih in rodbinskih dokladov ni izpremenilo težkega stanja državnega nameščenstva, ki je zlasti v dravski banovini zaradi najdražjega življenjskega standarda prisiljeno pritrgovati si tudi pri najnujnejših življenjskih potrebščinah. Izprememba uredbe tudi v ničemer ni izpremenila nepravilnih razlik med prejemki poročene in samske državne nameščenke. Prosim Vas, gospod minister, da podpirate učiteljstvo v njegovih težnjah po ustvaritvi eksistenčnega minimuma in v tem, da se ukinejo vse razlike v prejemkih poročenih in samskih učiteljev.

Gospod minister! Iz množice aktualnih šolskih in učiteljskih vprašanj sem omenil le najvažnejša. Prosim Vas, da jih proučite in pomagata do ugodne rešitve. Istočasno pa Vas zagotavljam, da se zavedata slovensko učiteljstvo in njegova organizacija vseh velikih dolžnosti in nalog in da sta vselej pripravljena požrtvovalno podpirati in vršiti vsako delo, ki služi interesom naroda in države.

Brezposelni učitelji o letošnjih jesenskih nastavitvah

Gospodje, ki nas kličete k morali, rešujete iz greha nas in zmot, mar ne bi koščka kruha prej nam dali, ki je začetek blaga in dobrot.

(John Gay: »Beraška opera«.)

Vprašanje vsakoletnih nastavitvev novih učiteljev je za nas brezposelne učiteljske abituriente predmet največjega zanimanja, pričakovanja in nad. Ob tem vprašanju se ne ustavljamo le radi ureditve svojih najnujnejših življenjskih pogojev, zavedamo se še druge strani tega vprašanja in sicer vprašanja osnovnega šolstva in vpliva brezposelnosti na kvaliteto učitelja. Najboljši odgovor na vsa nakazana vprašanja bo dalo podrobnejše razmotrivanje letošnjih jesenskih nastavitvev, ki so se izvršile v dne 22. in 28. septembra t. l. Kdo je bil nastavljen, zakaj je bil nastavljen, kakaj ta ali oni ni bil in kakšni momenti so, po dejstvih sodeč, odločevali pri zadnjih nastavitvah, vse to je bilo predmet skoraj enomesečnega obravnavanja in analiziranja vsakega posameznega primera.

Od lansko leto ugotovljenega števila brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki je znašalo ca. 700, je bilo nekaj nastavitvev izvršenih med šolskim letom, katerih imena pa niso bila objavljena v dnevnem časopisu.

Na službo smo čakali abiturienti letnikov 1931., 1932., 1933. in dalje do letnika 1936. Po zadnjih nastavitvah je slika naslednja:

iz letnika	1931. nastavljenih	3. čakajo	0.
"	" 1932.	" 10.	" 4.
"	" 1933.	" 50.	" 20.
"	" 1934.	" 49.	" 98.
"	" 1935.	" 55.	" 153.
"	" 1936.	" 7.	" 150.
neugotovljenih	"	21.	" 0.

Skupaj nastavljenih 195, še čaka 425.

Število nenastavljenih tu ni popolnoma točno, ker nam manjkajo točni podatki enega letnika zasebnega učiteljskega, ker se je precej tovarišev poročilo, nekateri so zaradi brezupnega čakanja umaknili prošnjo itd. Všet tudi ni letnik 1937. s katerim bi število brezposelnih naraslo zopet na približno 600. Zet statistični pregled nam pokaže, da so bili med ostalimi nastavljeni tudi tovariši in tovarišice, ki so končali učiteljsko šolo l. 1935. in 1936., a na službo čakajo še tovariši (-ce) iz leta 1932., 1933., 1934. Iz kakšnih vidikov so se torej vršile nastavitve? Je morda odločeval moment socialnih potreb? Poglejmo kaj nam pokaže sledeča statistika:

Nastavljeni:	1931	1932	1933	1934	1935	1936	?
Razmere:	2	2	17	24	27	3	—
slabe	1	3	16	15	12	3	—
dobre	—	—	—	—	2	4	—
zelo dobre	—	5	17	8	12	1	21
?	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj	3	10	50	49	55	7	21

Poleg gornjega je opozoril tov. predsednik g. ministra na razpis prostih službenih mest. Navedel je, da v Ljubljani že 15 let niso bila mesta razpisana. Zaradi tega so prizadeti najbolj učitelji — družinski očetje, ki morajo šolati otroke v srednjih šolah.

Gospod minister je pokazal za vsa v nagovoru predsednika sekcije obravnavana vprašanja veliko razumevanja in je nanja tudi podrobneje odgovarjal. Posebno zanimanje je pokazal za specialna vprašanja dravske banovine, zlasti za vprašanje kontraktualnih učiteljev in vprašanje učiteljic ženskih ročnih del. V teku polurnega razgovora, kolikor je trajal sprejem, je izrecno poudaril potrebo, da bi bil o vseh teh zadevah potreben podroben razgovor ter je izjavil, da bo ob prvi priliki sprejel predsednike sekcij ter z njimi obravnaval ta in druga nujna vprašanja.

Delegacija brezposelnih učiteljskih abiturientov je razložila gospodu ministru težnje brezposelnih učiteljev. Izročila je statistiko brezposelnih učiteljskih abiturientov v dravski banovini in ga obenem prosila, naj bi se nove nastavitve vršile z vidikov vrstnega reda in socialnih potreb. Dalje je prikazala potrebo zvišanja pripravnih učiteljskih mest v novem državnem proračunu.

Gospod minister je pazljivo poslušal njihova izvajanja in obljubil, da bo pri postavljanjih predvsem gledal na starost in socialne potrebe brezposelnih učiteljev in da bo skušal nastavitvi čim več brezposelnih učiteljev. V načrtu ima nek nov način reševanja brezposelnosti učiteljskega naraščanja po zgledu, kakor je vpeljan v republiki Češko-slovaški.

Čakajo:	1932	1933	1934	1935	1936	Skupaj
Razmere:	3	7	45	66	85	206
slabe	—	11	33	55	46	145
dobre	—	—	7	3	3	13
zelo dobre	1	2	13	29	16	61
?	—	—	—	—	—	—
Skupaj	4	20	98	153	150	425

Pri nastavitvah, ki so bile izvršene 1937. (22. in 28. septembra) je bilo nastavljenih s slabimi razmerami 75, čaka jih 206. Z dobrimi razmerami je bilo nastavljenih 50, čaka jih 145. Z zelo dobrimi razmerami je bilo nastavljenih 6, čaka jih 13. Neugotovljenih nastavljenih je bilo 64, čaka jih 61. Skupno je bilo torej nastavljenih 195, čaka jih 425.

Razmišljanje in sklepanje na podlagi obeh do sedaj prikazanih statistik nam je dovolj močan argument za trditev, da se nastavitve niso izvršile iz vidika socialnih potreb, niti z vidika vrstnega reda po letih polaganja diplomskega izpita. Z dokazi lahko podpremo dejstvo, da se je precej nastavitve izvršilo, ne oziraje se na navedene edino pravil-

Le nekaj še o šolskih knjigah

Skrbni starši nimajo ob začetku šolskega leta majhnih skrbi, in marsikateri trda beseda, kako je šola draga, pade ob tem času. Saj poznamo sedanje knjige, o katerih moramo pač priznati, da bi se dale mogoče še trpežneje vezati in da se zlasti o čitankah tolikokrat sliši: »Saj čitanke so obsežne, a pravega v njih ne najdemo«. Poleg vsega tega pa je cena šolskim knjigam, ki se tiskajo v precejšnji nakladi, kar velika.

Saj je za posamezna šolska leta treba plačati za knjige, ki jih učenci rabijo, približno takole: če je vsaka knjiga vračunana le enkrat: 1. razred 46 din, 2. razred 26 din, 3. razred 93 din, 4. razred 47 din, 5. in 6. razred 92 din, 7. in 8. razred 36 din.

Kar precejšnji zneski za posamezna šolska leta, ni res? Če seštejemo porabljene zneske za knjige v poedinih šolskih letih, dobimo znesek 340 din. Vsaj toliko porabi prav gotovo vsak učenec za knjige, če obiskuje šolo 8 let, ali povprečno na 1 leto din 42,50. Pa to še ni vse! Saj tu so vračunane le knjige za verouk, računstvo, srbohrvaščino in čitanke, torej brez zemljevidov, brez drugih učnih pripomočkov, brez knjig za domoznastvo, za realije itd. Da, din 42,50 vsaj se izda letno za 1 šolarja, a je še brez mnogih knjig in učnih pripomočkov!

Kaj bi bilo, ko bi nekoč izšlo knjige, a samo 1 za vsako šolsko leto? V tej edini razredni knjigi bi bilo vse, kar bi se naj obravnavalo v posameznem razredu iz računstva, spoznavanja prirode, zgodovine, zemljepisja, higijene, gospodarstva, srbohrvaščine, dalje bi bili v nji primerni in res dobri berilni sestavki in pesmice, nekaj slovnice, tudi pesmice za petje, pa še mogoče snov iz verouka. Taki

VSEBINA:

Vodstvo sekcije pri prosvetnem ministru. Brezposelni učitelji o letošnjih jesenskih nastavitvah.

Le nekaj še o šolskih knjigah.

Prof. Milko Jeglič, novi banski šolski nadzornik.

Kmečko nadaljevalno šolstvo.

Učiteljski pokret.

Še naše gospodarske ustanove.

† Ivana Neuhold-Tomičeva.

† Tovarišu Antonu Sepaherju v slovo.

LISTKA: Tehnica. — Zapiski ob obletnici.

Splošne vesti. — Učiteljska tiskarna. — Naše gospodarske organizacije. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

— Novosti na knjižnem trgu.

ne, poštene in objektivne kriterije vrstnega reda in socialnih potreb. Izmed približno 100 prav natančno preiskanih primerov ne bo odveč, če navedemo vsaj nekaj primerov, n. pr.:

1. Tov. »x« iz letnika 1932., katere oče je zelo reven kmet s številno družino, živi v zelo slabih razmerah, čaka na službo že 5 let, dočim je bila tovarišica »y« iz letnika 1936. nastavljena (oče višji uradnik, vsi otroci prekrbljeni, živi v zelo dobrih razmerah.)

2. Tov. »q« iz letnika 1933. živi v zelo slabih razmerah, oče zvaničnik, čaka na službo že 4 leta, dočim je bila nastavljena tovarišica iz letnika 1936., ki živi v zelo dobrih razmerah.

3. Tovariš »x« iz letnika 1934. — brez staršev, odslužil pred 2 leti vojaški rok, čaka že 3 leta na službo in živi v zelo slabih razmerah. Tovariš »y« iz letnika 1935. z dobrimi razmerami in z dobrimi mesečnimi dohodki je bil nastavljen, prav tako tudi mnogo tovarišev iz letnika 1935., ki žive v dobrih razmerah.

V dravski banovini je bilo upokojenih približno 120 učiteljev. Na njihova mesta niso bile nastavljene nove moči, prav tako niso bila zasedena mesta umrlih učiteljev in učiteljic, ki jih je bilo približno 30. Torej 150 mest je bilo izpraznjenih. Ni se torej čuditi, če je mnogo šol in razredov zaprtih in da primanjkuje okoli 260 učiteljskih moči, upoštevaje seveda razmere, kot so pri nas že dolgo običajne, da uči en sam učitelj 60—80 in še po več otrok. Ob pravilni in dokončni ureditvi prosvetnih vprašanj v dravski banovini bi pa potrebovali še najmanj 600 učnih moči.

Brezposelni se čudimo, da v kljub obljubam in vseobči hvali o znatno zboljšanih razmerah v državi in sprčo dejstva, da ima dravska banovina dovolj zastopnikov, nihče ne pokaže resnega razumevanja za narod, ki je brez šol in za ca. 500 brezposelnih ljudi, ki jih brezposelnost najbrže ne bo vzgajala v pozitivno smer državljskih vrlin.

Nikdar ne zamudimo prilike, da ne bi o tem ugodnem problemu opozarjali merodajne činitelje.

Brezposelni učiteljski abiturienti.

razredni knjigi pa naj bi bile pridejane dobre slike in vsaj še zemljevidi.

Prednosti takih knjig bi bile precejšnje:

1. Ker bi se tiskale v veliki nakladi, bi bila cena sorazmerno s temi knjigami, ki jih potrebuje sedaj vsak učenec v razredu, — a še nima vseh! — kljub trpežni vezavi in lepi obliki, nizka.

2. Na vseh šolah bi se obravnavalo pri posameznih predmetih v glavnem enotno in snov bi bila strnjena.

3. Slike, ki bi bile v knjigi, bi marsikaj ponazorovale, kar bi bilo zlasti važno za šole, ki so z učili revne, a teh ni malo.

4. Ker bi bili pridejani tudi potrebni zemljevidi, bi jih imeli tako vsi učenci, kar je danes na mnogih šolah hudo težko doseči.

5. Te knjige, ki naj bi jih skrbno sestavili res izkušeni šolniki, bi bile tudi dobra pot, po kateri bi hodili učitelji. Marsikatero uro, ki jo danes porabijo za iskanje snovi za posamezne predmete po raznih knjigah, in ki jo zberejo nato več ali manj na široko, bi tako mogli porabiti za čitanje pedagoške literature, za točnejšo popravo zvezkov itd.

6. Odpadlo bi tudi narekovanje snovi, ki je danes pri mnogih predmetih, radi pomanjkanja knjig. S tem bi se pridobilo mnogo dragocenega časa, ki ga v razredu navadno vedno primanjkuje, učenci bi si ne pokvarili pisave in še drže telesa povrhu.

7. Ako bi šola vsako leto kupila nekaj izvodov teh knjig za revne učence, bi jih po nekaj letih mogla izposojevati prav vsem takim šolarjem, katerim starši z največjo težavo kupijo knjige ali pa je deca celo vse leto brez njih.